

ΑΚΡΟΠΟΛΙΚ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΙΝΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΠΠΟΥ ΜΟΥ

ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΕΣ

ΠΡΩΤΟΣ ΕΡΩΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΣΕΙΡΗΝ

ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

ΤΙΝΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΠΠΟΥ ΜΟΥ

Τὸν μακαρίτην πάππαν μου δὲν ἔσχον τὴν τύχην γὰρ τὸν γνωρίσω, καθό γεννηθεὶς πέντε ἔτη μετὰ τὴν τελευτὴν του ἀλλ' ὄφείλω νὰ διμολογήσω, ὅτι πολλάκις μοὶ συνέβη νὰ λυπηθῶ διὰ τὴν λίαν ὄψιμον ταύτην εἰς τὸν κόσμον ἐλευσίν μου, ἥτις μὲ ἐστέρησε τῆς γνωριμίας ἀνδρός οὐχὶ κοινοῦ, περὶ τοῦ ὅποιου τοσαῦτα περίεργα ἡκουσαν νὰ διηγῶνται οἱ γνωρίσαντες αὐτόν. Δὲν ἥτο ἐκ τῶν τυχαίων ἐκείνων καὶ εὐτελῶν ἀνθρώπων, οὔτινες, ἀφοῦ ἐπὶ ἔτη μακρὰ λάθωσι βιώσαντες, ἀπέρχονται τοῦ κόσμου χωρὶς οὐδὲμιαν γ' ἀφήσωσιν ὅπισθεν των ἀνάμνησιν. Ἡτο χαρακτήρος σπάνιος καὶ παρεργότατος· ἔχει, ἥντι νὰ γεννηθῇ εἰς τὰ βάθη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἔθλεπε τὸ φῶς ἐν τινι ἐπαρχίᾳ τῆς Ρούμελης, βεβαίως θὰ ἐμεγαλούργει κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, καθότι, οὔτε ἀνδρείας ἐστερεῖτο, οὔτε στρατηγικοῦ πνεύματος, οὔτε τῆς ἔξεως τοῦ πολεμεῖν καὶ τοῦ βιοῦν τὴν ἀνὰ τὰ ὅρη καὶ τοὺς δρυμοὺς κλέφτικην ζωήν. Εἶχεν ὅλα τὰ προτερήματα καὶ ὅλα τὰ ἐλαττώματα τῆς μεγάλης ἐκείνης γενεᾶς, εἰς τὴν ἡ Ελ-

λάκη ὄφείλει τὸ εἶγαι της. Ἡ φύσις τὸν ἐπροίκισεν, ἀλλ' ὁ τόπος δὲν τὸν συνέδραμε· διὰ τοῦτο, ἥντι ν' ἀναδειχθῇ ὀπλαρχηγὸς καὶ καπετάνιος πεφημισμένος, μετὰ τὴν πάροδον τῶν ζωηρότερων τῆς ἡλικίας του ἐπῶν ἡσπάσθη τὸ ἐμπορικὸν στάδιον, καὶ ἀπέθανεν ὡς ἀσημός ἐμπορίσκος. Ἐν τούτοις, πλεῖστα ἀνέκδοτα περὶ τῶν τολμημάτων τῆς ἀνησύχου καὶ ριψοχιγδύνου αὐτοῦ νεότητος, διασωζόμενα εἰσέτι ἀνὰ τὰ στόματα τῶν συμπολιτῶν του, μόλον ὅτι ἀπὸ τοῦ θανάτου του παρῆλθον τριάκοντα πέντε ὅλα ἔτη, καταδεικνύουσιν, ὅτι δι' ἀλλο στάδιον τὸν εἶχε προσέσθη ἡ φύσις, καὶ ἀλλαχοῦ τὸν ἔρριψεν αἱ περιστάσεις. Θά γράψω τινὰ τῶν ἀνεκδότων τούτων, ἀτινα εἰσὶ περιεργότατα, καὶ δεικνύουσι τραχῶς ὅλην τὴν ισχὺν τοῦ χαρακτήρος του, καὶ ὅλην τὴν ἴδιοφυΐαν τοῦ πνεύματός του.

Ἐκαλεῖτο Παναγιώτης, καὶ ἥτο μίδις πλουσίου ἐμπόρου τῆς Εύδοκιαδός, πατρίδος αὐτοῦ, κειμένης παρὰ τὰς ὅχθας τοῦ Ἰριδοῦ, οὐχὶ μακρὰν τῆς Ἀμασίας, τῆς γενεθλίου πόλεως τοῦ γεωγράφου Στράβωνος. Ο πατέρης του Ἀναστάσιος, ἀποθανὼν εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας του, τὸν εἶχεν ἀφῆσει ὄρφανὸν πεντατεῦτη, μὲ ἀρκετὰ μεγάλην περιουσίαν, ὑπὸ τὴν ἐπιτροπείαν τοῦ θείου του. Ἄλλ' ὁ θεῖος οὗτος, ἔχων τὰ μέσα παρὰ τοῖς ἰσχύουσιν, εἶχε σφετερισθῆ τὴν περιουσίαν, καὶ εἶχεν ἀφῆσει αὐτὸν ἀγενούς λεπτοῦ, μειράκιον ἔτι, εἰς τοὺς δρόμους. Ἐκτοτε ἥρχησαν αἱ περιπέτειαι τοῦ Πάππου μου.

Μάτην προσπαθήσας διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ σφετεριστοῦ τὴν πατρικήν του κληρονομίαν, εἶχεν διμώσει κατ' αὐτοῦ ἐκδίκησιν ἀμείλικτον.

Πόλεμος ἔξοντώσεως ἡγέρθη τότε μεταξὺ θείου καὶ ἀνεψιοῦ· ὁ θεῖος προσεπάθει, διὰ τῆς ἐπιρροῆς την ἥσκει παρὰ ταῖς τουρκικαῖς ἀρχαῖς, νὰ ἐνεργήσῃ τὴν σύλληψιν καὶ ἀπαγγέλσῃ τοῦ θεοῦ οὐδὲν· ὁ ἀνεψιὸς ἐστήριζε τὰ ἐκδικητικὰ σχέδια του εἰς τὰ ἴδια

αύτοῦ ὅπλα καὶ εἰς τὴν ισχὺν τῶν βραχιόνων του. Βές ἐκ τῶν δύο ὕφειλε νὰ ὑποκύψῃ· καὶ οὗτος ἀναμφιθέας θὰ ἔη ὁ πάππος μου, ἐχών, προσισθανθεῖς τὴν τύχην του, δὲν προελάμβανε νὰ δραπετεύσῃ μίαν νύκτα εἰς τὰ ὅρη, ἐπὶ τῶν ὅποιων ἡναγκάσθη νὰ βιώσῃ ἐπὶ τριετίαν καὶ πλέον ώς κλέφτης.

Εἶναι ἀρχούντως περίεργος ἡ ἀφορμὴ δι' ἣν ἡναγκάσθη νὰ φύγῃ. Χαρακτηριστικώτατη τῶν ἔθιμων καὶ ἡθῶν τῆς ἐποχῆς.

Εἰς τῶν προύχόντων τῆς ὄρθοδόξου κοινότητος εἰχεν ἀποκτήσει τέκνον, ὅπερ ἐπρόκειτο νὰ βαπτισθῇ. Κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ μυστηρίου, παρατυχών ὁ πάππος μου εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἶχεν ἴδει τὴν ἀναδεχομένην τὸ τέκνον ἐκ τῆς κολυμβήθρας— οὗτος δ' αὐτῷ ἡ σύζυγος τοῦ θείου του— νὰ δίδῃ εἰς τὸν νεωκόρον ἔνα μόνον παρόν, ἀντὶ τῶν ὡρισμένων δύο, καὶ εἶχεν ἀκούσει συνάματα τὰ πικρὰ τοῦ νεωκόρου παράπονα, ἀτινα ἐξήνεγκε σιγανὴ τῇ φωνῇ κατὰ τῆς φιλαργύρου καὶ ἀσπλάγχνου γυναικός, οἵτις ἐν τούτοις, οὗτος σύζυγος ἐνὸς τῶν πρωτίστων προύχόντων.

Ο πάππος μου ἐνόμισεν, διτὶ δὲν ἔπρεπε νὰ παρέλθῃ, ἐν σιγῇ τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο. Ἀποφασίσας νὰ λάβῃ τὸ μέρος τοῦ νεωκόρου, προέβη εἰς τὸ μέσον, καὶ ἤξετο ἐπιπλήττων καὶ ἔξυθρίζων δεινῶς τὴν σύζυγον τοῦ θείου του ἐγώπιον πάντων. Τὸ σκάνδαλον ὑπῆρξε μέγα, καὶ εἰς τὴν σκηνὴν ἐτέθη πέρας, μόλις καὶ μετὰ βίας, τῇ παρεμβάσει τῶν ιερέων.

Ἐννοεῖται ὅμως, διτὶ τὸ σκάνδαλον δὲν ἡδύνατο νὰ μὴ λάβῃ διαστάσεις. Η δεινῶς προσθληθεῖσα γυνὴ, ἀπῆλθεν ἀμέσως εἰς τὸν οἴκον της καὶ παρεπονέθη εἰς τὸν συζυγόν της οὕτος δὲ, πλήρης ὄργης, ἀποφασίας πλέον ἀνεβολῆς νὰ ἐξοντώσῃ τὸν κακότροπον ἀνεψιόν του, ἐν πρώτοις μετέβη καὶ ἀντεκατέστησε τὸν νεωκόρον, διστις ὑπῆρξεν ἀφορμὴ τοῦ σκανδάλου, λαβὼν τὸ κλειδίον τῆς ἐκκλησίας παρ' αὐτοῦ καὶ δοὺς αὐτὸν εἰς ἔτερον, ἰδικόν του ἀνθρώπων. Ο ἀποβληθεὶς νεωκόρος, μετέβη ἀμέσως παρὰ τῷ πάππω μου, κλαίων καὶ καταμεμφόμενος αὐτοῦ, διτὶ ἐξ αἰτίας του εἶχε χάσει τὸν ὅρπον του. Ο πάππος μου, χωρὶς νὰ χάσῃ καιρόν, παρέλασε τὸν ἀνθρώπων μεθ' ἀστοῦ, τὸν συνώδευσεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἡνάγκασε, διὰ τιγνῶν ἡχηρῶν ραπισμάτων, τὸν νέον νεωκόρον ν' ἀποδέσῃ τὴν κλειδαρίαν εἰς τὸν παλαιὸν καὶ νὰ ἀπέλθῃ· ἀφοῦ δὲ τοιουτοτρόπως ἐγκατέστησεν εἰς τὴν θέσιν του τὸν προστατευόμενό του, ἀπῆλθεν ἐν ἡσυχίᾳ εἰς τὰ ἴδια.

Η θρασεῖα αὐτη πρᾶξις, ἐννοεῖται, διτὶ παρώξυνε τὸν θείον του καὶ τοὺς λοιπὸὺς προῦχοντας, εἰς ὑψηστὸν βαθμόν. Φοβούμενοι λοιπὸν μὴ δραπετεύσῃ, ἐνήργησαν παραχρῆμα. Μετέβησαν παρὰ τῷ Καδῆ τῆς πόλεως, ἐμέτρησαν εἰς χειραρχίας του δέκα χιλιάδας γρόσια, καὶ τὸν παρεκάλεσαν, νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ τοῦ ταραχίου τούτου, ἀπαγγειούσαν αὐτὸν αὐθημερόν.

Ο Καδῆς, λαβὼν τὰς χιλιάδας, διέταξε πάραυτα, ἀνευ πολλῶν διατυπώσεων, νὰ στήσωσι τὴν ἀγχόνην εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς πόλεως, καὶ συνάμα, νὰ συλλάβωσι τὸν πάππον μου, κατάδικον ἥδη καὶ πρὶν ἀκόμη νὰ δικασθῇ. Καὶ ἡ μὲν ἀγχόνη ἐστήθη· ὁ πάππος μου ὅμως οὐδαμοῦ εύρεθη. Ως εἶπον, εἶχε μυρισθῆ ἐγκαίρως τὰ τεκταινόμενα, καὶ εἶχε προλάβει νὰ δραπετεύσῃ εἰς τὰ ὅρη.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς τριετοῦς ἐξ ἀνάγκης ὄρεσιού καὶ ληστρικῆς ζωῆς του, ἀπέκτησε μεγάλην φήμην ἐπὶ ἀνδρείᾳ, εὐθυνούσια καὶ στρατηγικῶν πνεύματι· ἔξεδικετο δὲ τοὺς ἐν τῇ πόλει ἔχθρούς του, καίων τὰς ἐπαύλεις των καὶ καταστρέφων τὰς ἀμπέλους καὶ τὰ σπαρτά των. Δὲν ἡξεύρω ἐὰν ἡ ἐκδίκησίς του πρόειδε καὶ περαιτέρω, ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι συντόνως πάντοτε καταδιωκόμενος, μετὰ παρέλευσιν τριετίας συνελήφθη διὰ προδοσίας καὶ ἡχθη σιδηροδέσμιος εἰς Κωνσταντινούπολιν, παραδοθεὶς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα. Ο ἀρχιερεὺς τῆς πατρίδος του καὶ οἱ ἔχθροὶ του προῦχοντες εἶχον ἀπευθύνει ἀναφορὰν εἰς τὸν τότε Πατριάρχην Γρηγόριον, ἐγκαλοῦντες αὐτὸν διὰ πολυάριθμα ἐγκλήματα, πραγματικά τε καὶ φαντασιώδη. Ο Πατριάρχης τὸν ἐπειμψε διὰ τακριρίου εἰς τὴν Πύλην, ἡτις τὸν ἔριψεν εἰς τὰ Κάτεργα τοῦ Τερσανᾶ. Τοῦτο συνέβη κατὰ τὰς τελευταῖς ἡμέρας τοῦ ἔτους 1820.

'Ἀλλὰ δὲν εἶχε δικασθῆ ἀκόμη ἡ ὑπόθεσίς του, δτε, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα, τῷ 1821, δ Πατριάρχης Γρηγόριος ἀπηγγονίσθη ὑπὸ τῶν τούρκων. Τότε καὶ ὁ πάππος μου, ἀφεθεὶς ἐλεύθερος, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα. Δὲν ἐτόλμα όμως, ἐνόσῳ εἶζη δ θεῖος του καὶ οἱ λοιποὶ ἔχθροί του, νὰ ἐγκατασταθῇ δριστικῶς ἐν τῇ πόλει. Ἐφευγεν εἰς τὰ ὅρη, δσάκις ἥρχιζον αἰ κατ' αὐτοῦ καταδιώκεις, καὶ ἐπανήρχετο δσάκις κατέπαυον. Τοῦτο διήρκεσεν ἐπὶ ἐτη μακρά.

Πρέπει δόμως νὰ διολογήσωμεν, διτὶ ἐφέρετο πολὺ τολμηρῶς καὶ πολὺ θρασέως, λαμβανομένων ὑπὸ δψει τῶν δουλικῶν ἐκείνων χρόνων, καὶ τοῦ τρόμου, δστις ἐκράτει φορδεῖς καὶ τρέμοντας διὰ τὴν ζωὴν των δλους τούς χριστιανούς.

Τὸ ἐπόμενον ἀνέκδοτον, διδει ἰδέαν τινα περὶ τοῦ ἀτρομήτου, καὶ συνάμα πανούργου χαρακτῆρος του.

Συνήθιζε νὰ ταξιδεύῃ μόνος του, ἐνοπλος, ἵππευων λαμπρὸν ἀραβικὸν ἵππον, καὶ ἔχων τὸ κεμέρι του πλῆρες φλωρίων. Περιεφρόνει τοὺς κλέπτας, καὶ ἐνόμιζεν ἐντροπήν του νὰ ταξιδεύῃ μὲ τὰ κερβάνια, δπως οἱ ἄλλοι.

Ούτω, μίαν ἡμέραν, πρὸς τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, εἶχε καταλύσει ἐν ἐρήμῳ τινὶ ἔξοχῃ, κάτωθεν μιᾶς ἵτεας, ἐν τῷ μέσῳ δάσους. Εἶχεν ἀφῆσει τὸν ἵππον του νὰ βόσκῃ, καὶ αὐτὸς, ὀνάκψας πυράν, ἐμαγείρευε πιλάρι διὰς γχ δειπνήσῃ. Τὸ πιλάρι εἶχε γίνει, καὶ ὑπελείπετο μόνιν νὰ γυθῇ ἐπ' αὐτοῦ τὸ ζέον βούτυρον, δπερ ὀγκέλυεν ἥδη ἐντὸς τηγανίου, ἐπὶ τοῦ πυ-

ρός, ὅτε αἴφυγης ἐνεφανίσθη κλέπτης πάνοπλος καὶ τὸν προσεκάλεσε νὰ παραδοθῇ.

Ο πάππος μου, ὅστις εἶχε κατέθεσει τὰ ὄπλα του βῆματά τινα μακράν, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ κινηθῇ διὰ νὰ τὰ λάβῃ, διότε πρὸν ἡ προφθάση, δηλατήσθη τὸν ἐφύνευεν. Εἰδέ λοιπὸν τὴν δύσκολον θέσην καὶ κατέφυγεν εἰς τελευταίαν τινὰ ἀπόπειραν, ὥπως σωθῆ.

— Παληκάρι, εἶπε πρὸς τὸν κακοῦργον, τὸ πιλάφι εἶναι ἔτοιμον· ἔὰν εἰσαι ἀνδρεῖος· Ο σμανλῆς, θὰ ἀφήσῃς νὰ συγγευματίσωμεν· νὰ δειπνήσω διὰ τελευταίαν φοράν, καὶ ἔπειτα μὲ σκοτόνεις.

Ο ληστῆς, εὐχαριστηθεὶς, ως φαίνεται, διὰ τὸ ἀτρόμητον ἥθος τοῦ θύματός του, συγκατένευσεν.

— "Εστω, εἶπεν, ἀς γίνη ὅπως λέγης.

Καὶ ἔξηπλωθή ἐπὶ τῆς χλόης, ἀναμένων νὰ ἔτοιμασθῇ τὸ πιλάφι.

Ο πάππος μου, ἀφοῦ ἀνελύθη καλῶς τὸ βούτυρον καὶ ἤρξατο νὰ ζέη μετὰ ισχυροῦ ψιθύρου, ἥγειρεν αἴφυγης τὸ τηγάνιον, καὶ ἀντὶ γὰρ χύση τὸ περιεχόμενον ἐντὸς τῆς χύτρας τοῦ πιλαφίου, τὸ ἔρριψεν εἰς τοὺς ὄφθαλμούς καὶ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ληστοῦ.

Οὗτος, ἀνεβόησε γοερῶς ἐκ τοῦ πόνου, καὶ ἔφερε μετ' ἀγωνίας τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν τυφλωθέντων ὄφθαλμῶν του. Τότε διάππος μου, χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν, ἔσυρε τὸ ἔγχειριδίον του καὶ τὸ ἑβύθισεν εἰς τὰ στήθη τοῦ κακοῦργου.

Τοιαῦτα κατορθώματά του ἀναφέρονται καὶ ἄλλα· ἐγὼ ἔξελεξάμην τὸ περιεργότερον. Ἐν τούτοις, ὁφείλω νὰ προσθέσω, ὅτι εἶχεν ὑπ' ὄψει του, ὅτι ἦτο δυνατὸν καὶ νὰ φονευθῇ ἐν τινι τῶν παρακεκινδυνευμένων τούτων ταξειδίων του· καὶ διὰ τοῦτο, εἰς τὸν δόδοιπορικὸν σάκκον αὔτοῦ ἔφερε πάντοτε, δόμοι μὲ ἄλλα τρόφιμα, καὶ χαλβᾶν δηλητηριασμένον· διότι, ἐστοχάζετο λίσαν ὄρθως, ὅτι διάκονος δόστις θὰ τὸν ἔφονει, θὰ ἔτρωγεν ἀνυπόπτως τὸν χαλβᾶν μετὰ τὴν διάπραξιν τοῦ φόνου· καὶ οὕτως, διάππος μου ἦτο βέβαιος, ὅτι καὶ νεκρὸς ἔτι, θὰ ἔξεδικετο τὸν φονέα του!

"Επερον ἀγέκδοτον, πολὺ τοῦ ἀνωτέρω περιεργότερον, εἶναι τὸ ἔξης, ἐμφαῖνον τὸν τρόπον καθ' διὸ οἱ ἀνθρώποι τῆς γενεᾶς ἔκεινης ἔνσουν τὴν εὔσεβειαν.

Ἐπανελθὼν ποτὲ ἔξης ἐμπορικῆς δόδοιπορίκας του μέχρις Ἐρεούμητης, διάππος μου εἶχε κομίσει μεθ' ἀκατοῦ ωραίους ἀργυροῦς χαλινούς διὰ τὸν ἵππον του, τοὺς ὄποιούς εἶχε τὴν ἀφορούντην νὰ ἐπιδεικνύῃ εἰς πάντας. Μίαν τῶν ἡμερῶν, ἐν τῇ ἔξοχῃ, διάρχειρεν τοῦ τόπου Νεοκαστρείας Κύριλλος, ἰδὼν τοὺς χαλινούς τούτους, ἀπεθαύμασεν αὐτοὺς μακρόθεν· καὶ γενόμενος, ως μὴ ὕφειλε, παραβάτης τῆς δεκάτης ἐντολῆς, ἐπεθύμησε πρᾶγμα ἀνῆκον εἰς τὸν πλησίον του. Καὶ τότε μὲν δὲν εἶπε τίποτε. Ἀλλ' ὅτε μετά τινας ἡμέρας διάππος μου μετέβη μετέβη παρ' αὐτῷ καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τελέσῃ ἀρχιερατικὸν μηνημόσυνον ὑπὲρ ἀγαπαύσεως τῆς Ψυχῆς τοῦ πατρός του, δηλατήσθη τῷ εἶπεν, ὅτι δὲν κάμνει τὸ μηνημόσυνον, ἐχὼ δὲν τῷ ὑπαγειθῆ τοὺς ἀργυροῦς χαλινούς τοῦ ἵππου του. Ο πάππος μου ἔσγε τὴν ἀτυχῆ ἰδέαν

νὰ ὑποσχεθῇ, χωρὶς νὰ ἔχῃ σκοπὸν νὰ ἐκτελέσῃ τὰ ὑπεσχημένα. "Οθεν, τὴν ἐπομένην Κυριακὴν, ἀφοῦ τὸ μηνημόσυνον ἐγένετο μετὰ τῆς δεούσης ἐκκλησιαστικῆς μεγαλοπρεπείας, ἐπλησίασε τὸν δεσπότην, ἐγυνύπο.. . . εν εὐλαβῶς πρὸ αὐτοῦ, ἀπεκαλύφθη, ἀσπάσθη τὴν χεῖρά του, καὶ ἔθεσε παρ' αὐτῷ τὰ νεφαλικά πεντήκοντα γρόσια, καὶ οὐδὲν πλέον.

— Τὰ χαλινάρια! εἶπεν δεσπότης. Αὐτὴ ἦτο ἡ συμφωνία μας· φέρε μου τὰ χαλινάρια!

"Αλλ' διάππος μου δὲν ἦτο ἐκ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες μένουσιν ἀναυδοὶ εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις.

— Τὰ χαλινάρια, τῷ εἶπε, δὲν σου τὰ δίδω, δεσπότη μου· τὶ τὰ θέλεις; εἰσαι ἀρχιερεὺς, κύρταξε τὴν ἀρχιερωσύνην σου· τὰ ἀσημένια χαλινάρια εἰς τίποτε δὲν σὲ χρησιμεύουν.

Καὶ ἀπῆλθεν ἀφεὶς τὸν ἀγιον ἱεράρχην ἀναυδον ἐπὶ τῇ ἀγηκούστῳ ταύτῃ θρασύτητι.

"Αλλὰ τότε οἱ ἀρχιερεῖς εἶχον ισχύν· δὲν ἔχαριζοντο εἰς κανένα, καὶ ἔνδουν νὰ κρατήσωσι τὴν θέσιν των ἐκ παντὸς τρόπου, ἔνδουν διὰ παντὸς μέσου νὰ ἐπιβάλλωνται. Καὶ διάκονος λοιπὸν, ἀφοῦ πρότερον τῷ ἐμήνυσεν, ὅτι θέλει τὸν ἀφορίση ἐὰν δὲν δόσῃ τοὺς χαλινούς, καὶ εἰδεν, ὅτι διάππος μου δὲν ἐπτοήθη ἐν τῇ ἀπειλῆς, τὴν ἀκόλουθον κυριακὴν προέβη ἀμέσως εἰς τὸν ἀφορισμὸν, δην καὶ ἀνέγνω ἐπιλογήν σημερινήν.

"Ἐννοεῖτε τὴν θέσιν τοῦ πάππου μου μετὰ τὸ γεγονός τοῦτο· διότι, τότε οἱ ἀρχιερατικοὶ ἀφορισμοὶ ἔκαμψαν ἐντύπωσιν, οὐδεὶς δὲ ἐστεργε νὰ πλησιάσῃ ἀνθρωπὸν ἀφωρισμένον. Τὸν ἀπέφευγον δίκην λεπροῦ. 'Αλλ' διάππος μου εἶχε τὴν ἰδέαν του. 'Ολίγας ἡμέρας πρὶν διάρχειρεὺς νὰ ἀναχωρήσῃ ἐξ Εύδοκιαδος διὰ τὴν συνήθη αὔτοῦ πέριοδείαν ἀνὰ τὰς διαφόρους πόλεις τῆς ἀπαρχίας του, διάφωρισμένος ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἵππον του, ὧπλισθη καλῶς, καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὰς ὅρη· ἐνέδρεύσας δὲ εἰς μέρος κατάλληλον, ἐν τοῦ δοποίου θὰ διήρχετο διάκονος τοῦ ἀπειδέεων ἀρχιερεὺς, μόλις τὸν εἶδε μακρόθεν προβαίνοντας, ὥριμης εἶπεν ἐπὶ τῆς δόμου του καὶ σκοπεύων αὐτὸν διὰ τὸν τουφεκίου του εἰς μέσον στῆθος, τῷ ἔκραξε:

— Μὴ προχωρεῖς οὔτε βῆμα, δεσπότη μου, εἰδεμὴ σὲ σκότωσα!

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ σᾶς περιγράψω τὸν τρόμον τοῦ ἀρχιερέως. Ἐγένετο πελιδνός, καὶ κλονούμενος ἐπὶ τοῦ ἵππου του:

— Τὶ θέλεις παρ' ἐμοῦ, παιδί μου;

Ἐτόλμησε νὰ φελλίσῃ μόλις ἀναπνέων.

— Νὰ μοῦ λύσης τὸν ἀφορισμὸν ἀμέσως! Νὰ μοῦ δόσῃς τὴν εὐχὴν σου, εἰδεμὴ τὸ ἀνάπτω! Ἀνέκραξε βροντοφώνος διάππος μου.

"Ο ἀρχιερεὺς, τρέμων κατῆλθε τοῦ ἵππου του· διέταξε τὸν διάκονον του νὰ ἀνοίξῃ τοὺς σάκκους καὶ νὰ ἔξαγαγῃ τὸ πετραχῆλι του καὶ τὸν σταυρόν του, μεθό, ηὐλόγησε διὰ φωνῆς ἐπτοημένης τὸν γονυπετῆ πρὸ αὐτοῦ καὶ μετὰ πολλῆς κατακυνέως καὶ εὐλαβείας κατασπάζομενον τὰς χεῖρας του πάππου μου.

Τὸν ἀφορισμοῦ σῆτω λυθέντος, διάρχειρεὺς ἐνεγείρεται καὶ ἔγγραφον τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ εἰς τὸν πάπ-

πον μου, δστις, τότε και μόνον τὸν ἀφῆκεν ἀνενόχλητον ὅπως ἀπέλθῃ.

"Οτιδὲ δὲ δὲν ἔτο ύποκριτής, ἀλλ' ἐπίστευε πράγματι εἰς τὴν θρησκείαν, καὶ ἐπομένως, ἐφοβεῖτο τὸν ἀφορισμὸν τοῦ δεσπότου μὲν ὅλα του τὰ σωστὰ, ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἔμαθε νὰ γράψῃ, τρόπου δστις δὲν στερεῖται πρωτοτυπίας.

"Ο πάππος μου κατ' ἀρχὰς ἤξευρε μόνον νὰ ἀναγινώσκῃ, καὶ τοῦτο συλλαβίστι, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ γράψῃ. "Οταν δμως εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐμπόριον, εὐρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ μάθῃ τὴν γραφήν. Προσεπάθησε νὰ τὴν μάθῃ παρὰ τοῦ ιερέως, ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατον. Τὰ γράμματα ἡσαν δύσκολα! Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὴν Παναγίαν τὴν φροντίδα τοῦ γὰ τῷ διδάξῃ τὴν γραφήν. Ἐνήστευσε καὶ προσηυχήθη ἐπὶ ὄκτω ἡμέρας, καὶ ἔταξε νὰ χαρίσῃ εἰς τὴν ἑκκλησίαν δύο κηροπήγια ὁρειχάλκινα, ἵστα πρὸς τὸ ἀνάστημά του, ἐὰν τὴν 15ην Αὔγουστου μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας, κατώρθουν νὰ γράψῃ. "Αμα ὡς ἔλασθε τὴν ἀπόφασιν καὶ ἔκαμε τὸ τάγμα, ἐπανεπαύθη. "Ερρψε καὶ φυλλάδιας καὶ χαρτιά καὶ κονδύλια, καὶ περιέμεινε τὴν 15 Αὔγουστου. Τὴν ἡμέραν δ' ἐκείνην, μόλις ἀπέλυσεν ἡ ἑκκλησία, ἐδραμεν εἰς τὸν οἶκον του, ἔλασθε ἀνὰ χειρας τὸ κονδύλιον, τὸ ἐνέθαψε μετὰ συγκινήσεως εἰς τὸ μελανοδοχεῖον, καὶ . . . ἥρχησε νὰ γράψῃ! Μάλιστα! Ἐγραψε γρήγορας γρήγορας καὶ καθαρά, ὡς ἔναν ἔτο γραμματικός!

"Ως ἀνάμυησις τοῦ θαύματος τούτου, σώζονται ἀκόμη ἐν τῇ ἑκκλησίᾳ τῆς πατρίδος μου τὰ δύο μεγάλα, ὑψηλὰ δυόμητρα πήχεις, ὁρειχάλκινα κηροπήγια, τὰ δύοις ἐσπευσε ν' ἀφιερώσῃς εἰς τὴν μεγαλόχαρη, ἔκτελῶ τὸ πρὸς τὴν μνήμην αὐτοῦ ὀφειλόμενον καθήκον, ρίπτων τὰ ὀλίγα ταῦτα χόρτα, μαχρόθεν, ἐκ τῆς ἀτθίδος γῆς, ἐπὶ τοῦ ἔρημου τάφου του!

Τοιοῦτος ἔτος ὁ πάππος μου, περὶ τοῦ δποίου ἡδυνάμην νὰ γράψω καὶ ἀλλα παρόμοια ἀνεκδοτα, ἀτινα ἱκουσα νὰ διηγῶνται κατὰ διαφόρους ἐποχάς ἀλλ' ὄφειλω νὰ φεισθῶ τοῦ χώρου. ἀλλως δὲ, νομίζω, δτι ἀρχούντως ἔκτελῶ τὸ πρὸς τὴν μνήμην αὐτοῦ ὀφειλόμενον καθήκον, ρίπτων τὰ ὀλίγα ταῦτα χόρτα, μαχρόθεν, ἐκ τῆς ἀτθίδος γῆς, ἐπὶ τοῦ ἔρημου τάφου του!

• Αριστείδης Ν. Παναγιωτείδης

ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΕΣ

"Ἐν ἑταῖ 1882, μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ πρίγκηπος Γουλιέλμου, γεννηθέντος ἐν Ποτσδάμ τὴν 6 Μαΐου (ε.ν.) δισεγγόνου τοῦ γηραιοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ἐδημοσιεύθη ἐν Γερμανίᾳ περίεργος εἰκὼν, ἀναδημοσιευθεῖσα καὶ εἰς τὸ Ἡμερολόγιον τῆς Γόθας τοῦ ἑταῖ 1883, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Τέσσαρες γενεαὶ Αὐτοκρατόρων τῆς Γερμανίας καὶ βασιλέων τῆς Πρωσίας».

Τὰς εἰκόνας ταῦτης ἡ θέα ἐνεποίει τοῖς πᾶσι ζωηρὰν ἐντύπωσιν, διότι παρίστα θέαμα πατριαρχικὸν,

σκηνὴν συγκινητικὴν ἐν τῷ ἀφελεῖ μεγαλειώ της, φαινόμενον σπάνιον μὲν ἐν τῷ καθόλου βίῳ, σπανιώτατον δὲ καὶ σχεδὸν προτοφανές ἐν τοῖς ἡγεμονικοῖς οἶκοις. Ἐν τῷ μέσω ἐφαίνετο καθήμενος ἐπὶ ἐδρας δ γηραιὸς αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος, φέρων ἀπέριττον στρατιωτικὴν στολὴν, ἐπὶ τῆς πολιάς δὲ κεφαλῆς, ἥτις φέρει ἀκόμη τὰ ἵχνη τῶν φονικῶν σφαιριδίων τοῦ Νόβιλιγκ, τὸν γνωστὸν ἐκείνον πιλον, τοῦ δποίου τὸ ἀκαλαισθητὸν σχῆμα ἔξηγνισαν τόσαι μάχαι καὶ τόσαι νίκαι· ὁ πρεσβύτης βαστάζει εἰς τὰ γόνατά του τὸν νεοτεχθέντα δισεγγονόν του, προσμειδιῶν αὐτῷ φιλοστόργως, ἡ δὲ ροδαλὴ μορφὴ τοῦ βρέφους, μόλις διαφαίνεται τεθαυμάνενη ἐν μέσῳ ὀκεανοῦ πολυτίμων καὶ πανάγνων τριχάπτων. Εκατέρωθεν τοῦ μονάρχου, ἐκ δεξιῶν μὲν ιστάμενος σρθίος, στηρίζων τὴν χειρας ἐπὶ τῆς ἐδρας τοῦ πατρὸς, δ πρίγκηψ διάδοχος μὲ τὴν ἀγαθὴν καὶ νοτίμονα φυσιογνωμίαν του, μὲ τὴν γενειάδα τὴν καθήκονταν μέχρι τοῦ στήθους, βλέπει καὶ αὐτὸς φιλοστόργως τὸ νηπιον μὲ τὴν δικαίων ὑπερηφάνειαν ἦν συγκινθάνεται δ ἀποκτήσας ἔγγονον προτοῦ νὰ λευκάνη τὴν κομητον τὸ παγεράχιων τοῦ γήρατος, ἀλλ' ἐνῷ ἀκόμη διατίθεται σθεναρῶς τὸ ἐργάδες στάδιον τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας· ἔξι ἀριστερῶν δὲ δ πατήρ τοῦ τέκνου, δ πρίγκηψ Γουλιέλμος, ἀρρενωπός, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς γαύρου νεότητος, ἀλαζών ἐπὶ τῇ ιδέᾳ δτι προσθέτει νέον κλῶνα, πλήρη ζωγόνου χυμοῦ εἰς τὸ γηραιόν ἀλλ' οἰειθαλές δένδρον τῶν Χοενζόλερν.

"Αλλὰ τὸ ίδιαζον ἐν τῇ εἰκόνι ταύτη, τὸ ἔξαναγκάζον τὸ πνεῦμα τοῦ παραπτηρητοῦ εἰς ὑπερτέρας σκέψεις, ἡτο ἡ ἀντίθεσις ἡ ὑπάρχουσα μεταξὺ τοῦ πράπαπου καὶ τοῦ δισεγγόνου, τόσον ἀνομοίων τὴν ὄψιν, τὴν ἡλικίαν, τὴν θέσιν τὸ μέλλον. Κορμοί, δ εἰς γηραιὸς φέρων δρατὰ τὰ σημεῖα τοῦ χρόνου, καὶ δ ἔτερος νεοθαλές καὶ τρυφερὸν κλωνίον, βλαστάνον μόλις ὑπὸ τὸ θάλποις τῆς ζωῆς· δ εἰς παρακολουθήσας ἐπιπόνως ἀλόκληρον τὴν μακράν πορείαν τοῦ θυντούς αἰώνος, καὶ δ ἔτερος μέλλων νὰ ἐπιτείλη ἐν τῷ σφρίγει τῆς ήβης, χαιρετίζων τὸν αἰώνα τὸν μέλλοντα νὰ γεννηθῇ· δ εἰς φέρων ἐν τῇ εύσεβῃ συνεδήσει τὴν συναίσθησιν τῆς εύθυνης τόσων πόλεμων καὶ τόσης αἰματοχυσίας ἀπέναντι τῆς ιστορίας καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, δ ἔτερος περιβαλλόμενος δλην τὴν αἴγλην τῆς ἀθωτήτης ἐν τῇ παλλεύκῳ αὐτοῦ βρεφικῇ περιβολῇ· Ο εἰς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κλίμακος πέφαν τῆς δποίας ὑπέρρχει τὸ χάσμα τοῦ θαύματου, δ ἔτερος εἰς τὴν κατωτάτην αὐτῆς βαθμίδα, ἀνακμένων ὅπως βατιλεύῃ κατὰ τοὺς φυσικοὺς νόμους ἢ τοὺς πολιτικοὺς θεσμοὺς, τὸν θάνατον τριῶν προγόνων, τοῦ ὑπεργήρου προπάππου, τοῦ ἀκμαίου πάππου, τοῦ νεαροῦ πατρὸς!

Παρῆλθον ἐτη ἔξι ἔκτοτε ἡ αὐτοκρατορία τῆς Γερμανίας, ἡ ιδρυθεῖσα ἐπὶ τοῦ ἀσπαρίστοντος σώματος τῆς καταβληθείσης Γαλλίας, ὑπὸ τὸν νικητήριον κρότον τῶν τηλεβόλων, ἐρευγομένων τὸν θάνατον κατὰ τῶν πολιορκούμενων Παρισίων, προέκοψεν ἀκόμη ἔκτοτε ἐν ἀκμῇ καὶ δόξῃ. Η πρωτεύουσα αὐτῆς, τέως σταθμὸς δευτερεύουσαν ἐν τῇ πολιτικῇ, ἐγένετο τὸ Σιναὶ ἐξ οὐ ἀπεκδέχονται τὸν νόμον πάντας